

Fördjupad projektbeskrivning: ESS MAX IV – Tillväxt Innovation (TI)

Bakgrundsbeskrivning (skäl för projektet)

Skåne befinner sig i en mycket dynamisk utvecklingsfas. Trots lågkonjunkturen växer ekonomin, arbetsmarknadsregionen utvidgas, öresundsintegrationen stärks och näringslivets tillväxt är för närvarande god. Närheten till Köpenhamn och övriga länder runt Östersjön ger ett mycket gynnsamt läge för näringslivet i regionen. Regionens positiva utveckling är en angelägenhet såväl lokalt, regionalt som nationellt, eftersom Öresundsregionen alltmer kan ses som en tillväxtmotor som gynnar hela Sverige. Men den ekonomiska tillväxten har, trots goda förutsättningar, i stort sett följt med rikstrenden det senaste decenniet, vilket är lägre än vad som kan förväntas av en storstadsregion med Skånes förutsättningar.

Skåne har en yngre befolkning än övriga Sverige och Danmark men arbetslösheten och utanförskapet är också högre än riksgenomsnittet. En relativt stor andel av befolkningen är födda utanför Norden, 13 procent, jämfört med riksgenomsnittet på 10 procent. Utanförskap och segregation är problem som måste lösas inom en snar framtid om inte problematiken ska cementeras och bli ett allvarligt problem för regionen. Själlands vikande befolkning i förvärvsarbetande ålder kommer sannolikt att leda till ökad konkurrens om arbetskraften i Öresundsregionen, vilket innebär ökade krav på att ta tillvara på allas förmåga på arbetsmarknaden.

Under 2009 stod det klart att två världsledande forskningsanläggningar, European Spallation Source (ESS) och MAX IV, kommer att byggas i Lund inom de närmaste tio åren. ESS är ett planerat flervetenskapligt forskningscentrum baserat på världens mest kraftfulla neutronkälla. På ESS ska forskare studera en mängd olika material – allt från plaster och proteiner till mediciner och molekyler – för att förstå hur det är uppbyggt och hur det fungerar. ESS kommer att öppna nya möjligheter inom hälso-, miljö-, energi-, klimat-, transport- och ingenjörsvetenskap, läkemedel samt arkeologi. MAX-lab i Lund är ett svenskt nationellt laboratorium för synkrotronljusforskning. Vid MAX-lab sker också forskning inom acceleratorfysik och en gren av kärnfysiken där man använder energirika elektroner. MAX IV kommer att bli nästa generations synkrotronljusanläggning och den mest högpresterande synkrotronljusanläggningen i världen. MAX IV möjliggör nya framsteg inom ett stort antal områden som biomedicin, medicin, materialvetenskap, nanoteknologi, energiforskning, geologi och miljövetenskap. Tillsammans kommer forskningsanläggningarna MAX IV och ESS att bli ett nav i Europas infrastruktur för forskning.

Skåne har genom etableringen av ESS och MAX IV helt unika regionala utvecklingsförutsättningar. Rätt utnyttjade kan ESS och MAX IV bli den kraftkälla som gör Skåne till en av Europas mest innovativa regioner.

Rapporten ”ESS i Lund – effekter på regional utveckling” visar att tillväxteffekterna från en etablering av ESS och MAX IV är huvudsakligen av två slag. Dels direkta som grundar sig på att en viss summa pengar investeras och skapar ökad sysselsättning och efterfrågan på varor och tjänster, dels mer svårämbara effekter som utgår från anläggningens betydelse för den teknologiska utvecklingen, innovationsklimatet och möjliga spin-off-effekter. I de skattningar som görs är den långsiktiga effekten den avgörande och den största. Om ESS och MAX IV leder till långsiktiga positiva effekter på innovationssystemet, skapandet av teknologiska lösningar som kan omsättas i konkurrenskraftiga företag och produkter, kan effekterna bli

förhållandevis stora. Om detta inte händer är effekten på regionens tillväxt marginell. Det spelar med andra ord stor roll hur anläggningar som ESS och MAX IV tas emot av det omkringliggande samhället. Förutsatt att kunskaps- och teknologiöverföringen mellan forskning och näringsliv fungerar så att ny kunskap och teknik omsätts i nya produkter och produktionsprocesser, kan ESS leda till 23 000 fler sysselsatta fram till 2040 och en ackumulerat högre BRP på 214 miljarder 2040, enligt rapporten ESS i Lund – effekter på regional utveckling. Det innebär stora möjligheter för hela Skåne och även för Blekinge att skapa fler växande företag och nya företag som bidrar till att öka sysselsättningen.

Utmaningarna är stora, såväl ur ett forsknings- som ett innovationsperspektiv. Internationella erfarenheter från motsvarande forskningsanläggningar visar på vikten av att olika aktörer verkar för att anläggningarna blir en del av samhället och en motor för regional utveckling. Förmågan att tillvarata innovationsförutsättningar och förmågan att placera anläggningarna i marknaden är helt avgörande för möjligheterna att skapa tillväxt. Samarbetsbehoven är stora såväl regionalt, nationellt, transnationellt som internationellt. Ett effektivt samarbete med olika aktörer i Skåne och Blekinge är kritisk framgångsfaktor. Rapporten ”ESS i Lund – effekter på regional utveckling” visar på vikten av ett tvärsektoriellt fortsatt samarbete med syfte att ta tillvara de synergieffekter som uppstår vid investeringar i stora internationella forskningsanläggningar. En viktig slutsats är att vi måste samverka kring att skapa starkare innovationssystem för att få ut maximal effekt av anläggningarna vad gäller ökad tillväxt och sysselsättning i regionen.

En målgrupp som, mot bakgrund av etableringsbesluten, blivit aktuell för regionen att marknadsföra sig gentemot är potentiella underleverantörer till anläggningarna. Dessutom finns gruppen bestående av några av de allra största/viktigaste företagen/institutionerna/universiteten i världen, som har en tidshorisont som tillåter att de redan nu intresserar sig för dessa världsanläggningar. Den senare målgruppen är sannolikt relativt liten nu men växer ju närmre tiden för att anläggningarna tas i drift och bör redan nu uppmärksammas om anläggningarnas etablering och möjligheterna att investera i vår region. Denna investering kan vara i form av samarbetsavtal, öppnande av filial, joint-venture mm. Som ett led i att främja utländska företagsetableringar i regionen är det viktigt att dessa båda målgrupper får information om anläggningarna och om förutsättningarna att etablera verksamhet i regionen.

En viktig fråga att besvara är hur vi gör det så enkelt och positivt som möjligt för företag och dess arbetskraft att och etablera sig i regionen. Regionens attraktionskraft är en nyckelfråga för att kunna attrahera företag och kunniga människor med rätt kompetens till anläggningarna och det skånska näringslivet. I dag finns ingen gemensam utvecklad mottagarorganisation i Skåne för att ta emot internationella företag och deras arbetskraft utan varje aktör får själv lösa de frågor som uppstår, såsom bostad, personnummer, pensionsfrågor, socialförsäkring osv. För att skapa en smidig och effektiv mottagarorganisation dit företag, kommuner och universitet kan vända behöver en översyn göras kring utbud, efterfråga och behov.

Platsen kring ESS och MAX IV kommer att locka många besökare av olika kategorier, såväl internationellt/nationellt som regionalt. Här finns en möjlighet att skapa en mångfald av starka mötesplatser för vetenskap och innovation och ett samarbete/samverkan mellan näringsliv, forskning och offentlig sektor. Forskningsanläggningarna ska byggas i stadsdelen Lund NE (North East), en del av Lunds stråk för utbildning, forskning, innovation och hightech. Lund NE är en regional arbetsplats med kluster inom it, life-science mm och har en hög koncentration av arbetsplatser som kännetecknas av mycket hög utbildningsnivå och

spetskompetenser. Inom de närmsta åren kommer Lunds kommun att anlägga ett fyra km långt spårvägsstråk, Lundalänken, som kommer att knyta samman den medeltida stadskärnan, centralstationen, universitetsområdet, universitetssjukhuset, tekniska högskolan, forskningsbyn Ideon, Astra Zeneca, Ericssonbolagen, ett planerat hotell/kongresscenter, en ny stadsdel samt forskningsanläggningarna ESS/ MAX IV. Längs med Lundalänken och i Lund NE finns unika möjligheter att utveckla starka fysiska innovationsmiljöer samt att utveckla en metod för hur man kan utveckla dessa. Bl. a kan skapandet av ett Science Center bli ett gränssnitt mellan de europeiska ländernas forskningsanläggningar och regionens näringsliv, dess innovativa företag och människor. Ideon är idag en stark miljö för möten. Med en mer internationell forskarmiljö i framtiden kan ett Ideon International etableras för företag som önskar utveckla sin kunskapsintensiva verksamhet i en absolut närhet till ESS/MAX IV. Besökarna ska erbjudas en kvalificerad mottagning med god service och med ett rikt innehåll såväl vetenskapligt, socialt som miljömässigt i syfte att stimulera till kreativa möten. Synergivinster kan nås genom samverkan/samarbete mellan offentlig och privat sektor och mellan olika europeiska länders innovationssystem samt stimulera till ökade företagskontakter regionalt och internationellt.

I projektet ”Effekter på regional utveckling vid etablering av ESS” arbetades visionen ”Society for Science – Science for Society” fram i en gemensam process. Visionen visar på den tillväxt och utveckling som kan uppnås i regionen om vi samverkar på rätt sätt. Hela ESS/MAX IV-processen är ett samspel mellan å ena sidan ESS och MAX IV:s leveransförmåga av vetenskaplig excellens, Science for Society, samt å andra sidan samhällets skapande av förutsättningar för ESS och MAX IV, Society for Science. Bidraget från samhället till ESS och MAX IV handlar till stor del om att skapa ett starkt och vidareutvecklat innovationssystem kring anläggningarna. Enligt rapporten ”ESS i Lund -effekter på regional utveckling” behöver den framtida visionen (berättelsen och storyn) om ESS/MAX IV fastställas och de idag etablerade visionerna hos olika aktörer förnyas och uppdateras. En integrerad och gemensam informations- och kommunikationsstrategi krävs som bygger på samarbetet kring ESS och MAX IV (förankring, spridning och kommunikation). Den framtagna visionen om ESS/MAX IV är idag inte tillräckligt förankrad för att vara en drivkraft för det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet. Genom att skapa en regional framsynsprocess kan visionen om ESS och MAX IV utvecklas och förankras. Det handlar mycket om att identifiera ambassadörer, visionsägare och processägare i Skåne, de skånska kommunerna, Skånes universitet och högskolor, bland näringslivets företrädare etc.

Rapporten ”ESS i Lund – effekter på regional utveckling” betonar vikten av att utnyttja ESS/MAX IV som en strategisk katalysator och skapa ett antal nya samspelelement för att möjliggöra att anläggningarna kan bli en tillväxtmotor för Skåne. Studier gjorda vid liknande forskningsanläggningar i världen visar att 75-80 procent av en anläggnings driftsbudget går till företag i närområdet. För att ESS/MAX IV skall kunna bli en strategisk katalysator för hela regionen krävs att andra insatser och styrdokument genomsyras av möjligheterna i anläggningarna. Det krävs handlingskraft och ambassadörer/hjältar/ledare från alla samverkande aktörer, det vill säga från offentlig sektor, forskning och näringsliv. Förmågan att förstå näringslivets syn på nya affärsmöjligheter är avgörande för våra möjligheter att stödja den regionala utvecklingen, detta gäller särskilt för ESS/MAX IV.

Näringslivet i Skåne har stora inomregionala skillnader. I de nordöstra delarna av Skåne består näringslivet till stor del av varuproducerande företag som är utsatta för stark priskonkurrens från lågprisländer. I norra Skåne dominerar de kapitalintensiva branscherna. Forskningsintensiva företag har en något större andel i sydvästra Skåne än i riket i övrigt.

Utanför Malmö/Lundregionen befinner sig majoriteten av företagen i branscher som är utsatta för hård priskonkurrens och med relativt lågutbildad personal jämfört med motsvarande branscher i riket. Sammanfattningsvis gäller för regionen som helhet, att medan delar av näringslivet är starkt konkurrenskraftigt finns det också övergripande svagheter. Näringslivet i Skåne genomgår redan idag en strukturomvandling men vi kan förvänta oss en betydligt snabbare omvandlingsprocess framöver.

Idag inser företag, kommuner och näringslivsföreträdare att ESS/MAX IV-etableringen innebär enorma utvecklingsmöjligheter för tillväxten men det är i dagsläget svårt att överblicka på vilket sätt näringslivet i Skåne och Blekinge kan komma att ta del av denna jättesatsning. För att stötta kommuner och det lokala näringslivet att ta aktiv del i de möjligheter till affärer som finns i och med etableringen av ESS och MAX IV behöver ett samarbete skapas mellan kommuner, näringsliv och näringslivsaktörer för att kanalisera information och utvecklingsmöjligheter. Det kan handla om allt från upphandlingar som är på gång till framtida affärsmöjligheter i form av anläggningar för konferenser, mässor och behov av internationella skolor, barnomsorg och annan service.

Skåne och framförallt nordöstra Skåne domineras av tillverkningsindustri med en relativt låg utbildningsnivå. Behovet av omställningsinsatser är stort och etableringen av ESS och MAX IV kan spela en betydelsefull roll för strukturomvandling utvecklingen och tryggad sysselsättning. Genom att stödja företagens tillgång till kunskap från forskningsmiljöer och aktivt medverka i utvecklingsprocessen vill projektet skapa grund för nya företag och stärka befintliga. För att fler företag ska kunna ta del av de affärsmöjligheter som ESS/MAX IV-etableringen innebär måste företagen involveras i större utsträckning. De flesta kommuner i Skåne är små och har små möjligheter att stötta sitt näringsliv med kontakter och kunskap om det som händer under den långa tidsperiod som ESS och MAX IV kommer att etableras i Lund. För att lokala och regionala företag ska ges bättre förutsättningar till affärsmöjligheter och hitta till den marknad som ESS och MAX IV kan komma att medverka till, behöver en stödfunktion och en samverkan mellan företagen, kommunerna, näringslivsorganisationerna, ESS-sekretariatet och Max-lab utvecklas.

Sammanfattande projektbeskrivning

Projektet med alla sina medfinansiärer och aktörer erbjuder ett unikt tillfälle att utveckla innovationssystemet, samt analysera och beskriva hur aktörer i hela Skåne på olika sätt kan vara med och stärka fysiska innovationsmiljöer och samtidigt utveckla egna metoder för att dra nytta av aktiviteter och funktioner i andra kommuner. Projektets övergripande mål är att stärka innovationsstrukturen i regionen för att skapa sysselsättning och tillväxt till följd av etableringen av forskningsanläggningarna ESS och MAX IV.

Skåne som kunskaps- och forskningsregion och ESS/MAX IV skall marknadsföras för målgrupperna storföretag/institutioner/universitet och underleverantörer. En kontinuerlig dialog med målgrupperna under tre år skall säkerställa att regionen uppmärksammas som en attraktiv kunskaps- och forskningsregion för etablering av företag. Dessa skapar i sin tur ytterligare förutsättningar och synergieffekter för andra typer av verksamheter och sysselsättning.

En förstudie ska genomföras som ska ligga till grund för en kommande mottagarorganisation för hela Skåne med syfte att underlätta för företag, utbildningsinstitutioner,

forskningsanläggningar och offentlig förvaltning att rekrytera och vara en attraktiv region för internationell arbetskraft. Mottagarorganisationen ska förenkla för befintliga och tillkommande företag att få den information de behöver för att få igång verksamhet och växa i regionen.

En kartläggning/analys ska göras kring möjligheterna att skapa en stark fysisk innovationsmiljö kring ESS och MAX IV och hur ett unikt Science Center med hög kvalitet kan byggas, utvecklas och divas i området. Projektet ska utforska hur starka fysiska innovationsmiljöer och mötesplatser för innovation och forskning på bästa sätt utvecklas i Lund NE, samt visa på möjligheter och värden i att utveckla kreativa miljöer och mötesplatser för näringslivet och andra aktörer i hela Skåne kring anläggningarna.

En framsynsprocess ska genomföras för att utveckla och förankra visionen Society for Science – Science for Society i det privata näringslivet/företag, offentlig förvaltning och olika utbildningsinstitutioner. Regionala klusterinitiativ och inkubatorer ges i uppdrag att analysera ESS/MAX IV:s påverkan på organisationen. Vidare ska en förstudie genomföras med syfte att klarlägga förutsättningar och behov av ett nytt regionalt klusterinitiativ kring materiellvetenskap. Nya attraktiva samspelsarenor ska skapas vilka görs till en integrerad del av det gemensamma regionala arbetet med att stärka den skånska innovationskraften. Ett nätverk ska skapas bestående av kommuner och näringslivsorganisationer samt en koordinerande funktion som ska stödja kommunerna och företagen i Skåne och Blekinge att till fullo kunna utnyttja den möjlighet som en ESS/MAX IV-etablering i Lund innebär. Projektet ska bidra till att företag i Skåne och Blekinge ges utökade möjligheter att ta del av de affärsmöjligheter som ges i och med att ESS och MAX IV etableras i Skåne. Projektet ska även bidra till att fler gemensamma tillväxtskapande utvecklingsprojekt startas i regionen med utgångspunkt från ESS/MAX IV-etableringen.

Syfte med projektet

Projektets övergripande syfte är att:

- Skapa en skånsk samarbetsarena med fokus på innovations- och utvecklingsförutsättningar kring ESS och MAX IV.
- Föra en dialog kring hur olika aktörer kan arbeta kring utveckling av attraktiva innovationsmiljöer utifrån ESS och MAX IV.
- Stödja arbetet med att utveckla ESS och MAX IV:s bidrag till skånsk innovationskraft och innovationsförmågan i Öresundsregionen.
- Integrera arbetet med den innovationssatsning som sker bl.a. i samarbete mellan lärosäten, Region Skåne och näringslivet.
- Ta fram fördjupade analyser kring hur olika aktörer kan ta tillvara på tillväxteffekterna av ESS och MAX IV.
- Sprida information och kunskap för att öka medvetenheten om ESS och MAX IV betydelse och behovet av åtgärder.

Projektets delsyfte är att:

- Skapa förutsättningar för ett positivt mottagande av företag och dess arbetskraft, så att de vill stanna eller återkomma, samt förmedla vidare en positiv bild av regionen.

- Dra nytta av etableringen av ESS och MAX IV och förstärka de positiva effekterna genom att marknadsföra regionen och anläggningarna för målgrupperna storföretag/institutioner och underleverantörer.
- Studera hur Lund NE bäst utvecklas som regional och internationell mötesplats och hur ett Science Center med hög kvalitet kan skapas och drivas intill ESS och MAX IV.
- Implementera vision om ESS/MAX IV i strategiska planer och visioner.
- Skapa nya och optimera befintliga arenor/mötesplatser, samt identifiera ambassadörer/hjältar/ledare från offentlig sektor, forskning och näringsliv för att uppmärksamma pågående och kommande projekt/klusterinitiativ om möjligheterna i anläggningarna.
- Skapa bra förutsättningar för ett närmande mellan ESS/MAX IV-etableringen och det lokala/regionala näringslivet samt medverka till att etableringen utvecklas till en tillväxtmotor för näringslivet så att fler företag skapas, fler företag växer och att sysselsättningen ökar.
- Möjliggöra för näringslivet i Skåne och Blekinge att dra nytta av ESS/MAX IV-etableringen och att regionerna till fullo utnyttjar den potential som finns i etableringen av anläggningarna.

Projektets mål

Projektets övergripande mål är att stärka innovationsstrukturen i regionen för att skapa sysselsättning och tillväxt till följd av etableringen av forskningsanläggningarna ESS och MAX IV.

Projektets delmål är att:

- Förenkla för befintliga och tillkommande företag att få den information de behöver för att få igång verksamhet och växa i regionen i regionen.
- Få aktörerna inom målgrupperna storföretag/institutioner och underleverantörer att uppmärksamma vår region och de bägge anläggningarna, samt att få till stånd etableringar i någon form ur målgrupperna.
- Utforska hur starka fysiska innovationsmiljöer och mötesplatser för innovation och forskning på bäst sätt utvecklas kring anläggningarna och visa på möjligheter och värden i att utveckla kreativa miljöer och mötesplatser i Lund NE.
- Uppdatera och förankra visionen ”Society for Science – Science for Society ” i en systematisk framsynsprocess.
- Skapa en samlad bild av de behov och möjligheter som regionala utvecklingsinitiativ och innovationsstödjande aktörer ser kring ESS/MAX IV samt bilda nya regionala samspelsarenor.
- Ta fram ett samlat beslutsunderlag för skapandet av ett regionalt klusterinitiativ kring materialforskning.
- Skapa starka allianser och nätverk mellan kommuner, lärosäten och näringsliv inför etableringen av ESS och MAX IV.
- Skapa en koordinerande funktion som löpande informerar och koordinerar det som händer kring ESS och MAX IV för att stödja kommunerna och företagen i deras arbete med att kunna nyttja den tillväxtpotential etableringarna kan medverka till.
- Bidra till att företag i Skåne och Blekinge ges utökade möjligheter att ta del av de affärsmöjligheter som ges i och med att ESS och MAX IV etableras i Skåne.
- Bidra till att fler gemensamma tillväxtskapande utvecklingsprojekt startas i regionen med utgångspunkt från ESS/MAX IV-etableringen.

Projektets målgrupp

Projektets målgrupp är primärt Skåne och Blekinges näringsliv, kommuner och universitet/högskolor. Några av delprojekten har mer specifika målgrupper.

Målgrupp för delprojekt 1 Mottagarorganisation Syd är alla i regionen som har anledning att intressera sig för företag och arbetskraft som intresserar sig för vår region. Målgrupp i förlängningen är utländska företag och dess arbetskraft som söker sig till regionen. Målgrupp utländska företag definieras här som alla företag från utlandet som på något sätt vill investera i vår region. Med investering avses en väldigt bred definition av investering som inkluderar olika former av samverkansavtal, köp in i ett bolag/idé i vår region etc.

Målgrupp i delprojekt 2 Marknadsföring – sydsvenska världsanläggningar är underleverantörer (alla potentiella utländska leverantörer till de bägge anläggningarna) samt storföretag (företag som är så stora att de har den långa planeringshorisonten att intressera sig för anläggningarnas etablering redan nu). Målgruppen är även institutioner, universitet och forskningsinstitut i världen som kan tänkas vilja etablera någon form av verksamhet i regionen, filial etc.

Målgruppen i delprojekt 3 Mötesplats Lund NE är förutom Blekinges och Skånes näringsliv, kommuner och universitet och högskolor även regionala och internationella besökare.

Målgrupp i delprojekt 4 Uppdatera och förankra den existerande framsynen och delprojekt 5 ESS och MAX IV som innovationskraft för näringslivet är den samma som projektets primära målgrupp, dvs. Blekinges och Skånes näringsliv, kommuner och universitet/högskolor.

Målgrupp i delprojekt 6 ESS och MAX IV so tillväxtmotor för det regionala och lokala näringslivet är främst företagen i Skåne och Blekinge med fokus på små och medelstora företag. Delprojektet syftar till att underlätta för företagen i Skåne och Blekinge att få tillgång till den marknad som ESS/MAX IV-etableringen i Skåne innebär. Det kan handla om allt ifrån information om upphandlingar av olika produkter och tjänster, till behov av helt nya produkter och tjänster. En annan målgrupp är kommunala beslutsfattare och näringslivschefer i Skåne och Blekinge samt näringslivets olika aktörer (Företagarna, LRF, Svenskt näringsliv, Sydsvenska Handelskammaren, Almi, Coompanion och Nyföretagarcentrum). Kommuner och näringslivsorganisationer är de som har direkt kontakt med företagen i Skåne och Blekinge och den kanal som delprojektet kommer att bedriva den huvudsakliga verksamheten igenom. För att nå maximal effekt är det viktigt att skapa ett starkt och långsiktigt samarbete över gränser och mellan olika aktörer. Aktörerna kommer att involveras direkt i delprojektets olika delar och de kommer i sin tur att verka mot företagen i sin kommun eller organisation för att skapa affärsmöjligheter för små och medelstora företag i Skåne och Blekinge.

Projektorganisation

Projektorganisationen för projektet ESS MAX IV – Tillväxt Innovation tillsätts och delas med projektet ESS MAX IV – Tillgänglighet Attraktivitet.

En styrgrupp med beslutsfattare tillsätts med representanter från de största finansörerna. Vidare tillsätts en samordnande grupp för strategier och kommunikation med uppdrag att samordna de olika delprojekten. Den strategiska koordinerings-/arbetsgruppen ska vara ett verktyg för att göra ESS och MAX IV till en tillväxtmotor för Skåne och en sammanhållande länk kring viktiga faktorer som påverkar innovationsmiljöernas funktion och attraktivitet med perspektivet tillväxt och regional utveckling. Näringslivsrepresentanter likt Sydsvenska Handelskammaren och Företagarna bjuds in att delta i den strategiska arbetsgruppen.

Den strategiska arbetsgruppens syfte är att med utgångspunkt från anläggningarnas synergieffekter:

- Driva frågor och planera för hur vi skall ta tillvara på effekter och undanröja hinder och flaskhalsar för utveckling i Skåne.
- Fånga upp behov och stödja tematisk utveckling av projekt.
- Kommunicera och informera om ESS och MAX IV:s betydelse för regionens tillväxt och utveckling med syfte att få olika aktörer att vidta åtgärder.
- Genomföra tvärsektorieella analyser och utveckla metoder för att sprida kunskap till omgivande samhälle.
- Skapa arenor för regionalt, nationellt och internationellt samarbete.

En partnerskapsgrupp bildas där projektets alla parter deltar. Partnerskapsgruppen sammankallas minst tre gånger per år för avstämning och information kring frågor som rör projektet och ESS/MAX IV.

Näringslivets deltagande är en självklar del i projektets alla delar. Projektet kommer att använda sig utav de företagsnätverk som finns utarbetade på kommunal nivå, i klusterinitiativen samt att nya skapas för detta ändamål.

För var och en av projektets sex delprojekt bildas en arbetsgrupp bestående av representanter från huvudsakligen kommuner och lärosäten, men även representanter från näringslivet bjudas in att delta. Arbetsgruppen ska stötta arbetet i delprojektet.

Delprojekt 1 Mottagarorganisation Syd och 2 Marknadsföring – sydsvenska världsanläggningar leds av Invest In Skåne. En delprojektledare anställs på halvtid i delprojekt 1. I delprojekt 2 anställs en delprojektledare på halvtid och en kommunikationsmedarbetare på halvtid för att hålla i det dagliga arbetet. Andra specialister kopplas till delprojektet och bildar tillfälliga referensgrupper. Ambitionen är att även ha nationella parter med i delprojekt 2.

Delprojekt 3 leddas av Lunds kommun och delprojektledare är en person från Lunds kommun som sätter in 10 procent av sin årsarbetstid i projektet. Vid behov förstärker Lunds kommun delprojektets ledning ytterligare med resurser från kommunen. Eventuella kostnader för detta står Lunds kommun för själva. Styrning och ledning av konsultinsatser samordnas av den konsult som får uppdraget kring Science Center. Övriga konsultinsatser upphandlas separat och administreras av den huvudkonsult som får ansvaret för konsultsamordning och dokumenterad slutrapportering av samtliga konsultinsatser.

Delprojekt 4 och 5 leddas av Näringsliv Skåne, Innovationssystem och Kluster. En delprojektledare anställs på heltid.

Delprojekt 6 leds av Näringsliv Skåne, Företag och Branscher. En delprojektledare anställs som har som sin primära uppgift att fungera som informationskanal och koordinerande resurs för kommunerna och näringslivets aktörer i Skåne och Blekinge, så att de i sin tur kan arbeta för att näringslivet/företagen i deras respektive verksamheter ges förbättrade förutsättningar till affärsmöjligheter men anledning av ESS/MAX IV-etableringen. Delprojektledaren arbetar nära ESS-sekretariatet och MAX-lab för att kunna få så mycket information som möjligt att föra tillbaka till det kommunala nätverket. En referensgrupp skapas bestående av företag och näringslivsorganisationer.

Ett projektsekretariat upprättas i nära samarbete med projektet ESS MAX IV – Tillgänglighet Attraktivitet (TA). En projektansvarig från Region Skåne sätter in 10 procent i projektet, en projektledare på 60 procent av en årsarbetstid samt en projektsekreterare med kommunikationskompetens på 60 procent finansieras av projektet. Vidare kommer en ekonom från Region Skåne att knytas till projektet på 5 procent av en årsarbetstid.

Initialt i arbetet utarbetas, under ledning av den strategiska arbetsgruppen, en kommunikationsstrategi. Det är viktigt att inventera informationsbehov och metoder att nå olika målgrupper, vilken typ av kommunikationsmaterial som ska utarbetas samt hemsidans utformning. Sekretariatets arbete stöds av externa kommunikationskonsulter. Kommunikationsstrategin utformas i samarbete med liknande satsningar inom projekten Sound of Science och The Science Corridor.

Arbetsätt och verksamhetsbeskrivning (inklusive beskrivning av aktiviteter)

Övergripande projektverksamhet

En viktig del i det projektövergripande arbetet är information och kunskapsspridning så att olika aktörer ha med anläggningarna och möjliga positiva utvecklingseffekter i sina styrande dokument, i sin planering och dagliga verksamhet. En kommunikationsstrategi för projektet ska utarbetas. En viktig del i det projektövergripande arbetet är även att driva frågor och planera för hur vi skall ta tillvara på effekter och undanröja hinder för utveckling i Skåne.

Projektets strategiska arbetsgrupp ska vara ett verktyg för att göra ESS och MAX IV till en tillväxtmotor för Skåne. Den strategiska arbetsgruppen ska samordna de olika delaktiviteterna och driva frågor och planera för hur effekterna av forskningsanläggningarna ESS och MAX IV ska tillvaratas. Nya arenor och mötesplatser ska skapas. Genom konferenser, seminarier och möten ska den strategiska arbetsgruppen fånga upp behov och stödja tematisk utveckling av projekt, kommunicera ESS och MAX IV:s betydelse för regionens tillväxt och utveckling och skapa arenor för regionalt, nationellt och internationellt samarbete. Till den strategiska arbetsgruppen ska en internationell strategikonsult knytas för att ytterligare konkretisera vad som bör göras i Skåne för att skapa internationell konkurrenskraft. Strategikonsulten ska utifrån visionen och strategierna i rapporten "ESS i Lund – effekter på regional utveckling" konkretisera vad regionen bör göra för att vara konkurrenskraftig. Internationell benchmarking ska genomföras för att vaska fram regionens svagheter och framgångsfaktorer. Benchmarking ska göras gentemot andra regioner med stora forskningsanläggningar samt mot regioner med framgångsrika innovativa miljöer, eller som arbetar innovativt med att skapa förutsättningar för innovativa miljöer.

Övergripande strategiska analyser ska genomföras kring vad som krävs av en internationell mötesplats för forskning, innovation och näringsliv för att vara attraktiv och konkurrenskraftig. Vidare ska analyser genomföras kring vad som krävs för att området runt anläggningarna ska vara en attraktiv mötesplats i Skåne och Blekinge, samt vilka verktyg som kan användas för place marketing av Lund NE, t.ex. arkitektur och profilbyggnader, storytelling, image, målgrupper etc. Analyser ska tas fram över viktiga funktioner och hur de lämpligast förhåller sig och placeras till varandra.

Projektet har sex delprojekt:

1. Mottagarorganisation Syd
2. Marknadsföring – sydsvenska världsanläggningar
3. Mötesplats Lund NE
4. Uppdatera och förankra den existerande framsynen
5. ESS och MAX IV som innovationskraft för näringslivet
6. ESS och MAX IV som tillväxtmotor för det lokala och regionala näringslivet

Delprojekt 1: Mottagarorganisation Syd

ESS och MAX IV kommer att dra till sig mycket uppmärksamhet, människor, investeringar mm under de kommande åren. Hur kan vi göra det så enkelt och positivt som möjligt att få tillgång till anläggningarna och regionen? Detta möte kan ske såväl på nätet, telefonledes och som ett fysiskt möte.

Den internationella konkurrensen om företagsinvesteringar och arbetskraft ökar. Det är regioner med god tillgång på arbetskraft av olika slag som vinner investeringarna. Det är därför viktigt att arbeta både på lång och kort sikt samt för bredd och spets. På kortare sikt kan det handla om att rekrytera arbetskraft för projektering och byggnation och på längre sikt att finna personer som ska arbeta med forskning, utveckling och service. Sedan tillkommer att ta vara på möjligheterna att etablera verksamhet här.

I delprojekt 1 initieras en förstudie för att lägga grunden för det arbete som måste till för att skapa en mottagarorganisation för regionen och de bägge anläggningarna. Det handlar bl. a. om att definiera målgrupper, tydliggöra behov, hitta bästa sätt att informera på och att hitta organisationsstruktur för detta. I detta ingår även att även ha denna ”mottagning” på internet genom någon form av portal. Det handlar både om den första, den andra och de efterföljande kontakterna med "kunden". Mottagningen vilar på ett Triple Helix fundament. I den inledande fasen är det viktigt att inventera de mottagarinitiativ som finns i våra organisationer idag, och ta tillvara denna erfarenhet vid eventuell kompletterande behovsinventering hos målgrupperna.

En god mottagarorganisation/ett gott mottagande kan skapa den konkurrensfördel som gör att företag och kompetenta medarbetare väljer Skåne. För att skapa den höjda grad av service, information och bemötande som ligger i en högklassig mottagarorganisation, behöver vi samarbeta på såväl regional som kommunnivå. Det fungerar inte att agera som ensamma aktörer, eftersom det är den inresandes samlade bild av tjänstekonceptet som kommer att avgöra om Skåne profileras som en attraktiv boenderegion. Kanske är det konkreta erbjudandet detsamma i andra regioner, medan en framgångsrikt marknadsförd mottagarorganisation faller avgörandet.

Tillsammans ska ett koncept utvecklas där ”minsta gemensamma nämnare” för vår egen information och service erbjuder högklassig:

- Tillgänglighet (t ex IT, öppettider, lokalisering av kontor)
- Interaktivitet (virtuella och fysiska möten mellan inresande och aktuell organisation)
- Deltagarmöjlighet (dvs. kunden kan själv vara med och styra tjänsten på ett målgruppsanpassat sätt)

I arbetet ingår även att se till tiden efter att de valt vår region, dvs. ett "after Care" arbete. Vad kan vi göra för att säkerställa att de känner att de valde rätt när de valde vår region? Vilka insatser kan vi ha för att hålla kontakten och känna av ifall det är något ytterligare vi kan göra för dem?

Arbete i delprojekt 1 inleds med en översyn över vad som görs på området idag samt hur andra regioner/aktörer har löst behovet. Vidare genomförs en studie kring hur behoven upplevs för målgrupperna som vill till vår region, bl. a. forskare och företagare intervjuas. Relevanta regelverk studeras. Detta tillsammans ska ge en bild av vad som krävs för att Skåne ska få en mottagarorganisation av världsklass.

Därefter tar ett arbete vid med att förbereda, förankra mm så att den nya organisationen kan sättas i sjön. En stor del av arbetet kommer vara av dialogkaraktär. Det är många aktörer i kedjan att erbjuda ett varmt mottagande och mycket av arbetet kommer därmed att handla om att få alla att komma överens om hur vi ska lösa denna uppgift tillsammans.

Delaktivitet 2: Marknadsföring – sydsvenska världsanläggningar

Besluten att bygga ESS och MAX IV i Skåne skapar helt nya förutsättningar för marknadsföring och nya grupper blir aktuella. En målgrupp som, mot bakgrund av besluten om anläggningarna, blivit aktuell för regionen att marknadsföra sig gentemot är potentiella av underleverantörer till någon av anläggningarna. Dessutom finns gruppen bestående av några av de allra största/viktigaste företagen/institutionerna/universiteten i världen med en tidshorisont som tillåter att de redan nu intresserar sig för dessa världsanläggningar. Den senare målgruppen är sannolikt relativt liten nu, men växer ju närmre tiden för att anläggningarna tas i drift. De ska också uppmärksammas om anläggningarna och möjligheterna i vår region. Målet är att få dem att investera i vår region i någon form. Denna investering kan vara i form av samarbetsavtal, öppnande av filial, joint-venture m.fl. Det kommer att kräva unika tag för att få dem att uppmärksamma Skåne. Nya samverkanspartners måste in i arbetet, nya budskap utformas och nya kommunikationskanaler användas.

Det är viktigt att dessa två målgrupper får information om anläggningarna och om förutsättningarna att etablera verksamhet i regionen. Tidig information som följs upp av löpande kontakter ger bästa förutsättningar för att de ska välja att etablera någon form av verksamhet här. Svagheter är att anläggningarna ännu inte finns. Styrkan är att detta handlar om världsanläggningar och att bearbeta målgrupperna långsiktigt.

Arbetet i delprojekt 2 består av såväl mer generell marknadsföring, som av väldigt riktade säljbudskap till enskilda företag/institutioner. Arbetet är av långsiktig karaktär och kommer att kräva upprepade kontakter för att hitta unika lösningar för "kunderna" inom respektive målgrupp. En större grupp av potentiella investerare definieras. Denna grupp arbetas igenom med hjälp av information som kan hämtas ur olika databaser, på nätet mm. Sedan tillsätts en referensgrupp som får i uppdrag att titta på gruppen utifrån sina unika kunskaper. Detta bör

minska gruppen med cirka 90 procent och därmed få ner den till en mer hanterlig grupp att bearbeta. Denna process kopplat till utåtriktade satsningar för att fånga in intresseyttringar, ska ge en mindre grupp av potentiella investerare. Den grupp av potentiella investerare som vaskas fram kommer att vara föremål för diverse säljaktiviteter från projektet. Delprojektet delas in i tre faser.

Fas I

Samarbetet kring projektet läggs på plats. Studier görs kring hur andra har hanterat denna fråga och hur andra anläggningar marknadsfört sig. Diskussioner förs med personer som kan ha idéer kring tillvägagångssätt, målgrupperna definieras ytterligare och hur vi bäst når ut till dem. Mediastrategi och eventuell branding diskuteras samt vilka förespråkare för vår sak vi kan använda oss av mm. I fas ett ligger också praktiska saker kring projektet som rekrytering av projektmedarbetare och att få projektadministration på plats, genomföra eventuella upphandlingar mm. Denna fas kommer att tidsmässigt löpa in i fas två.

Fas II

Här börjar projektet implementera lärdomarna från fas ett på ett urval hos de bägge målgrupperna. Målgrupp, budskap, budbärare mm förfinas ytterligare under fas två. Vissa utåtriktade satsningar genomförs för att skapa och fånga upp intresse.

Fas III

Under fas tre rullar en fullskalig marknadsföringskampanj ut till de utpekade målgrupperna. Hela verktygslådan i säljarbetet utnyttjas. Arbetet inbegriper exempelvis att ta emot delegationer ur de bägge målgrupperna för att visa möjligheterna i regionen.

Delaktivitet 3: Mötesplats Lund NE

Platsen kring ESS och MAX IV kommer att locka till sig många besökare av olika kategorier, såväl internationellt/nationellt som regionalt. I delprojekt 3 ska en kartläggning av möjligheter och analys av framgångsfaktorer genomföras för att skapa ett underlag till hur den fysiska innovationsmiljön ska stärkas och utvecklas runt anläggningarna och hur Lund NE på bäst sätt utvecklas som regional och internationell kreativ mötesplats. Attraktionskrafter för Lund NE ska systematiskt diskuteras och redovisas samt effekter av en utvecklad hållbarhets- och miljöprofil i stadsbyggandet och samspel med den omgivande stadsbygden och landskapet ska studeras.

Målet är att skapa ett pärlband av inspirerande mötesplatser i Lund NE, som binds samman av gröna miljöer och spårvägen Lundalänken. Utländska intressenter kan här finna en möjlighet att möta/knyta kontakt med företag och innovatörer i regionen. Den mest utvecklade miljön skulle kunna vara ett mångfacetterat Science Center, där olika vetenskaper demonstreras genom utställningar, demonstrationer, minilabb, experiment och pedagogiska modeller. Detta kan ske både inomhus och utomhus. Inte minst det klimatologiska och ekologiska fältet kan kräva större anordningar/installationer utomhus eller i separata byggnader. Det finns en potential att utveckla ett brett anslag från vad materialforskningen kan berätta om lokala fornyfynd och det skånska landskapets särart till mer spektakulära resultat från spetsforskningen vid MAX IV och ESS. Det kan också ge universitetet en möjlighet att kommunicera annan intressant forskning t ex inom life-science och vad som utvecklas/satsas på i kommunerna och regionen.

Delprojektets huvuddelar är att utveckla en helhetsidé för mötesplatsen Lund NE, att upprätta ett idéprogram för arkitekttävling och undersöka organisatoriska/ekonomiska förutsättningar för att uppföra och driva ett Science Center samt att kartlägga och värdera specifikt innehåll och profilskapande insatser i stadsbyggandet och miljön i Lund NE.

En arbetsgrupp ska under projektledarens ledning upphandla, sammanställa och värdera nödvändiga konsultinsatser. Styrning och ledning av konsultinsatser samordnas av den konsult som får uppdraget kring Science Center. Övriga konsultinsatser upphandlas separat och administreras av den huvudkonsult som får ansvaret för konsultsamordning och dokumenterad slutrapportering av samtliga konsultinsatser. Med konsulternas medverkan skapas ett basmaterial som genomlyser förutsättningar i mötesplats Lund NE:s innehåll, möjligheter och risker, förverkligande, ekonomi och drift. Ett par seminarier/workshops ska anordnas för att penetrera beställda specialrapporter och för att bearbeta olika delasppekter i anläggningar av detta slag. Ett nätverk byggs upp som ska fortleva efter projektets slut.

Delaktivitet 4: Uppdatera och förankra den existerande framsynen

Enligt rapporten "ESS i Lund -effekter på regional utveckling" behöver den framtida visionen (berättelsen och storn) om ESS/MAX IV fastställs och de idag etablerade visionerna förnyas och uppdateras. I delprojekt 4 ska en gemensam regional framsynsprocess genomföras. Syftet är att uppdatera och förankra visionen "Society for Science – Science for Society" i en systematisk framsynsprocess.

Genom en systemisk framsyn i form av mapping av framtidsbilder, innovationsgillan, nya former av nätkommunikation skapas en drivkraft som omfattar både det abstrakta och det väldigt konkreta. Den systemiska framsynen skall ses som en kontinuerligt pågående process där element som omvärldsbevakning och trendspaning är självklara delar.

Delprojektet genomförs i två delar:

Del I

Den första delen genomförs i form en systemisk framsyn. En systemisk framsyn innebär att fokus sätt på framsynsprocessen och inte på att skapa en gemensam fastställd bild av framtiden. I den systemiska framsynen kring ESS/MAX IV skapas en gemensam bild av vägen mot framtida tillväxtpotentialer snarare än en fastställd slutpunkt. Perspektivet är i första hand aktörernas och användarnas. Deltagarna kommer från näringsliv, region, kommuner samt universitet och högskolor. Huvudaktiviteterna i den systemiska framsynen är i ett första steg en mapping av aktörernas enskilda framtidsbilder, såväl vägen dit och var och ens långsiktiga mål. I ett andra steg genomförs "innovationsgillan" i form av systemiska möten där berättelser (storytelling) kring möjliga framtider står i centrum. I ett sista steg samlas mapping och framtidsbilder i ett framtidsdokument där vision kring ESS/MAX IV presenteras.

Del II

I den andra delen lyfts visionen in i olika aktörers idag etablerade visioner och planer. Genomförandet sker bland annat genom att visionsägarna och processägarna identifieras i de skånska kommunerna, näringslivet och universitet/högskolor.

Delprojekt 5: ESS och MAX IV som innovationskraft för näringslivet

För att ESS/MAX IV skall kunna bli en strategisk katalysator för hela regionen krävs att andra projektet genomsyras av möjligheterna i anläggningarna. Det krävs handlingskraft och ambassadörer/hjältar/ledare från alla samverkande aktörer, det vill säga från offentlig sektor, forskning och näringsliv. Förmågan att förstå näringslivets syn på nya affärsmöjligheter är avgörande för möjligheten att stödja den regionala utvecklingen, detta gäller särskilt för ESS/MAX IV.

Delprojekt 5 genomförs i tre delar:

Del I

I del I ges relevanta regionala utvecklingsinitiativ uppdrag att analysera ESS och MAX IV:s påverkan på organisationerna eller initiativen. I uppdraget ligger också att identifiera hur befintliga klusterinitiativ kan bidra kring storytelling för möjliga framtider. Exempel på utvecklingsinitiativ som ges detta uppdrag är:

Klusterinitiativ som:

- Mobile Heights
- Moving Media Southern Sweden
- Sustainable Business Hub
- Livsmedelsakademin
- Medicon Valley Alliance

Inkubatorer som:

- Sweden Cleantech Incubator
- MINC
- Ideon Science Park
- Ideon Innovation

Del II

I del II görs en förstudie med syfte att klarlägga förutsättningar och behov av ett nytt regionalt klusterinitiativ kring materielvetenskap. Förstudien kopplas till arbetet i projekten The Science Corridor och Ø-MIC. I ett första steg bör ett särskilt fokus läggas på det geografiska "omlandet" och möjligheterna till strategiska samarbeten i Öresund och i Sverige. Förstudien bygger på resultaten av den analys som genomförts i del I samt resultaten i delprojekt 6 ESS och MAX IV som tillväxtmotor och delprojekt 3 Förstudie kring kompetensförsörjning i TA-projektet. Genom ett nära och löpande samarbete mellan de olika delprojekten ska kunskaper och slutsatser efterhand överföras mellan delprojektets olika faser och mellan TA:s och TI:s olika delprojekt. Samarbetet underlättas genom att projekten tillvaratar de samarbetsformer som redan finns mellan Näringsliv Skåne och Business Region Skånes. Till detta kommer de samarbetsformer som skapas i det övergripande projektarbetet.

I del II:s förstudie omsätts den från del I samlade bilden av hur existerande klusterinitiativ ser på utvecklingsmöjligheterna. I den samlade bilden finns bland annat företagens bild av hur anläggningarna kan utnyttjas, hur ny kompetens kan tillvaratas samt nya former av samarbeten mellan olika branscher och sektorer. Den samlade bilden från del I, framsyprocessen och kompetensförsörjningsstudien i TA-projektet används i arbetet med förstudien för att avgränsa och tydliggöra inriktningen för ett eventuellt framtida klusterinitiativ kring materialforskning. Målet är att ta fram ett konkret beslutsunderlag inför en eventuell etablering av ett klusterinitiativ.

Del III

I del III skapas nya attraktiva samspelsarenor vilka görs till en integrerad del av det gemensamma regionala arbetet med att stärka den skånska innovationskraften. Den viktigaste åtgärden är att inspirerar och stödja utvecklingen av de ”vita innovationsfält” som finns mellan branscher, sektorer och organisationer. Nya former för att utveckla kontakten med näringslivet prövas.

Arbetet i del III samordnas med det pågående utvecklingsarbetet kring skånsk innovationskraft. Målet är att göra Skåne till Europas mest innovativa region 2020. I arbetet med att skapa nya samspelsarenor i del III utnyttjas det nya forsknings- och innovationsrådet i Skåne (FIRS) och ett nytt så kallat ”soundingboard” som nyligen bildats. Arbetet i del III byggs också på resultaten från den internationella Peer Review som genomförts i Skåne under 2009.

Samspelsarenorna består bland annat av ett nätverk mellan klusterinitiativen i Skåne och klusterinitiativ i närområdet. Det yttersta syftet är att bygga innovationsarenor där nya företag och nya samarbeten kan växa fram.

Delprojekt 6: ESS och MAX IV som tillväxtmotor för det lokala och regionala näringslivet

Företag, kommuner och näringslivsföreträdare inser att ESS/MAX IV-etableringen i Lund innebär enorma utvecklingsmöjligheter för tillväxten men det är i dagsläget svårt att överblicka på vilket sätt näringslivet i Skåne och Blekinge kan komma att ta del av denna jättesatsning. För att stötta kommuner och det lokala näringslivet att ta aktiv del i de möjligheter till affärer som finns i och med etableringen av ESS och MAX IV behöver ett samarbete skapas mellan kommuner, näringsliv och näringslivsaktörer för att kanalisera information och utvecklingsmöjligheter. Det kan handla om allt från upphandlingar som är på gång till framtida affärsmöjligheter i form av anläggningar för konferenser, mässor och behov av internationella skolor, barnomsorg och annan service.

För att fler företag ska kunna ta del av de affärsmöjligheter som ESS/MAX IV-etableringen innebär måste företagen involveras i större utsträckning. De flesta kommuner i Skåne är små och har små möjligheter att stötta sitt näringsliv med kontakter och kunskap om det som händer under den långa tidsperiod som ESS och MAX IV kommer att etableras i Lund. För att lokala och regionala företag ska ges bättre förutsättningar till affärsmöjligheter och hitta till den marknad som ESS och MAX IV kan komma att medverka till behöver en stödfunktion och en samverkan mellan företagen, kommunerna, näringslivsorganisationerna, ESS-sekretariatet och Max-lab utvecklas.

I delprojekt 6 genomförs en gemensam behovsanalys av näringslivets behov och möjligheter. Samtidigt genomförs en utförlig analys av ESS och MAX IV etableringen utifrån ett näringslivsperspektiv. Ett aktivt arbete initieras för att tydliggöra vilka affärsmöjligheter som finns inom ramen för ESS och MAX IV och vilken tidplan som finns. Kontinuerliga nyhetsbrev kommer att skickas ut med fokus på relevant information riktad till små och medelstora företag i Skåne och Blekinge.

En delprojektledare anställs inom ramen för delaktiviteten. Delprojektledaren kommer att arbeta nära kommuner, företag och näringslivsorganisationer för att skapa starka nätverk och

samarbetsprojekt i syfte att få skånska företag att utnyttja ESS/MAX IV-etableringen på olika sätt. Ett nära samarbete skapas med ESS-sekretariatet och Max-lab i Lund.

En första aktivitet blir att skapa en kontaktyta med kommunerna i Skåne och Blekinge. Regelbundna möten kommer att hållas med de fyra regiondelarna i Skåne, Region Blekinge samt näringslivets organisationer. Beroende på hur etableringen av ESS och MAX IV fortskrider kommer olika arbetsgrupper att formuleras. En handlings- och mötesplan för arbetet tas fram för de olika grupperingar som bildas. Tanken är att dessa nätverk ska fortleva även efter att projektet avslutats.

En av de viktigaste bitarna i projektet är att sprida information om vad som händer samt att sätta in det i ett sammanhang som är relevant för företagen. Olika informationskanaler kommer därför att upprättas. Företrädesvis används etablerade hemsidor samt nyhetsbrev, samt den gemensamma hemsida som skapas tillsammans med projektet ESS MAX IV – Tillgänglighet Attraktivitet.

Delprojektets mål är att utöka företagets delaktighet i etableringen av ESS och MAX IV. Projektmedarbetaren kommer att arbeta aktivt för att involvera företag i processen. Olika informationsmöten kommer att arrangeras samt vid behov tematiska seminarier. Företagsbesök kommer också att genomföras.

Eftersom det i dagsläget är oklart när företagen kommer att kunna hitta affärsmöjligheter i ESS/MAX IV-etableringen och tidshorizonten är lång kommer olika tematiska aktiviteter arrangeras med olika målgrupper under tidsperioden, men det är i dagsläget svårt att säga exakt vilka. Dessa aktiviteter kommer med all sannolikhet arrangeras tillsammans med andra delprojekt och aktörer i både Skåne och Blekinge.

Ett regionalt seminarium kommer att anordnas årligen för information, diskussion och utbyte av tankar och idéer kring ESS/MAX IV-etableringen och dess påverkan på och möjligheter för kommuner och det regionala näringslivet. När upphandlingar för bygget av anläggningarna påbörjas kommer företag att mobiliseras över hela Skåne och Blekinge.

Förutom att verka för delprojektets ursprungliga mål och syfte är en viktig funktion att utifrån diskussioner med kommuner, näringslivets aktörer, företag och arbets- och referensgrupper, medverka till att nya aktiviteter och initiativ tillgodose de olika parternas behov utveckla nya projekt.

Projektavgränsning

Projektets arbete omfattar aktiviteter som berör aktörer i Skåne och Blekinge. Resultatet kommuniceras och utvecklas sedan i samarbete med aktörer i Öresundsregionen, nationellt och internationellt. Vissa ytterligare avgränsningar ska göras för några av delprojekten.

Delprojekt 1 avgränsas till att vara en förstudie som ska lägga grunden för hur regionens mottagarorganisation ska se ut. Studien avser endast en mottagarorganisation för utländska företag och dess arbetskraft.

Delprojekt 2 avgränsas tydligt då målgrupperna endast är storföretag/institutioner och underleverantörer. Vidare avgränsas projektet till att endast ha utländska potentiella investerare som målgrupp.

Koppling till det regionala näringslivet

Det regionala näringslivet bjuds in att delta i projektets strategiska arbetsgrupp samt att delta på de seminarier och konferenser som ska arrangeras.

Näringslivet kommer att dra nytta av en mottagarorganisation och kommer därför att medverka i delprojekt 3 på olika sätt. Företag i regionen kommer på olika sätt att vara en del av mottagarorganisationen, exempelvis bankerna.

I delprojekt 2 kommer det regionala näringslivet att delta operativt med att hitta skraddarsydda lösningar för potentiella investerare. Det handlar om grupper som advokatbyråer, revisorer, fastighetsägare m.fl. Det regionala näringslivet kommer också att kopplas in i diverse referensgrupper för att bidra med sin expertis kring olika frågor.

Mötesplats Lund NE förutsätts kunna ha både offentliga och privata intressenter och det är därför av stor vikt att det regionala näringslivet involveras i delprojekt 3. Platsen förväntas få ett stort antal besökare och attrahera olika former av klusterinitiativ, vilket i ett senare skede kan ge upphov till självständiga kluster/samverkansorgan mm som gynnar en innovativ utveckling av det regionala näringslivet.

I delprojekt 4 och 5 är det regionala näringslivet delaktigt i samtliga steg i processen.

Intresset från näringslivet vad gäller ESS/MAX IV-etableringen i Lund är stort. Det är dock svårt att överblicka på vilket sätt detta gynnar företagen i regionen. Företagarna, Svenskt näringsliv, Sydsvenska handelskammaren och LRF kommer därför att nära kopplas till delprojekt 6. Samtliga organisationer har uttalat sitt intresse för att aktivt medverka i projektet. Detta för att skapa en gemensam arena där vi kan samverka för att nå bästa effekt. Den projektmedarbetare som anställs i delprojekt 6 kommer också i möjligaste mån ha möten direkt med intresserade företag, men företrädesvis kommer möten att anordnas i samverkan med kommuner och näringslivets olika aktörer i Skåne och Blekinge.

Koppling till andra projekt/insatser

Projekt tar sin utgångspunkt i den analys som gjordes i det tidigare regionalfondsprojektet "Effekter på regional utveckling vid etablering av ESS". Projektet har en stark koppling och ett nära samarbete med projektet ESS MAX IV – Tillgänglighet Attraktivitet som också har sin utgångspunkt i det tidigare projektet "Effekter på regional utveckling vid etablering av ESS". Beslut om projektet ESS MAX IV – Tillgänglighet Attraktivitet fattas likt detta projekt i april 2010. Dessa två projekt kompletterar varandra i arbetet med att ta tillvara på de möjligheter etableringen av ESS och MAX IV innebär.

Genom etableringen av MAX IV och ESS stärks Sveriges, Danmarks och framförallt Skånes forskningsroll väsentligt. Projektet syftar till att stärka internationella forskningsmiljöer. Att ta tillvara på etableringen av ESS och MAX IV på bästa sätt är en av utmaningarna i det

regionala utvecklingsprogrammet. Utmaningen ligger i att regionens företag och samhället i stort får möjlighet att utvecklas och integreras med dessa unika forskningsanläggningar.

EU:s Östersjöstrategi antogs av Europeiska rådet (EU:s stats- eller regeringschefer) den 30 oktober 2009. Strategin har fyra huvudmål: att förbättra miljön i Östersjön, öka välbefindandet, göra regionen mer tillgänglig och attraktiv samt att öka tryggheten och säkerheten. I Österstrategi finns inga pengar avsatta för att genomföra strategin. EU:s strukturfonder väntas stå för en betydande del av finansieringen och insatserna i projektet ESS MAX IV- Tillväxt Innovation kommer att bidra till uppnå Östersjöstrategins mål om att öka välbefindandet i regionen. Genom projektets insatser för att stärka den innovativa miljön och Tripel-Helix samarbetet kommer regionens konkurrenskraft och välbefindande att stärkas.

I Skånes Näringslivsprogram definieras utmaningarna ”Erbjuda rätt utbildning och tillvarata kompetenser med ett öppet sinne” samt ”Främja och dra nytta av innovativa styrkeområden och bli en magnet för kapital och kompetens”. Skånes näringsliv måste vara attraktivt och präglas av utvecklingskraft för att dra till sig och behålla den kompetens, det kapital och de verksamheter som krävs för att blomstra. De konkurrenskraftiga innovativa miljöerna behöver goda förutsättningar för utveckling och samverkan lokalt, regionalt och globalt. Inom Skånes styrkeområden och det forskningsintensiva näringslivet kan större delar av produktionen ske inom regionen. Regionen har stora möjligheter i de nya tillväxtområden som växer fram. Exempel på tillväxtområden under framväxt är nanotekniken, inte minst med den enorma kraftsamling som ESS-lokaliseringen i Lund kan innebära.

Detta projekt har en direkt koppling till de utmaningar som finns i det regionala utvecklingsprogrammet och näringslivsprogrammet. Att på bästa sätt dra nytta av ESS och MAX IV i hela Skåne kommer inte att ske per automatik. Det kommer att behövas insatser som kopplar samman kommuner, näringsliv och forskning för att sprida information om möjligheterna som denna etablering ger även i områden som inte i vanliga fall drar nytta av forskningsresultat och kunskapsöverföring.

Om möjligt kommer andra projekt vars huvudsakliga syfte inte är ESS och MAX IV att användas som informationskanal och kontaktyta mot företagen i Skåne och Blekinge.

Ett antal projekt/insatser har startats eller är på väg att dra igång med koppling till ESS och MAX IV. Det är av stor vikt att projekt som rör materialforskning/ESS/MAX IV synkroniseras. De projekt som nu diskuteras kring materialforskningen i regionen har olika fokus och skalnivåer och kompletterar därför varandra. Dock kan det finnas viss överlappning och det är därför viktigt att ha en bra bild av projektens syfte och mål samt en bra kommunikation mellan projekten. Den gemensamma nämnaren för projekten är att vi på bästa sätt ska utnyttja det faktum att två världsledande ska byggas i Skåne.

I november 2009 undertecknades ett Letter of Intent i Hamburg av Lunds Universitet, Allan Larsson och DESY, Helmut Dosch för att etablera The Science Corridor. Bakgrunden är att fyra nya världsledande forskningsanläggningar inom materialvetenskap och life science kommer att etableras i Hamburg (XFEL och PETRA III) och i Lund/Köpenhamn (ESS och MAX IV). Dessa anläggningar tillsammans med kompletterande forskningsanläggningar längs en korridor i norra Europa och Skandinavien ska bli ett världsledande forskningskluster inom materialvetenskap och life science. Ambitionen är att en ansökan ska lämnas in till IV B BSR i mars 2010.

Öresundsuniversitetet arbetar med att inrätta temat "Sound of Science" inom Interreg-programmet. Temats syfte är att göra Öresundsregionen till en ledande region för materialvetenskap och industriell utveckling i världen. Ett inledande projekt "The Governance of the Sound of Science" har godkänts för att strukturera hela temat "The Sound of Science". Ytterligare två projekt som idag ligger under temat är projektet Nano Connect Scandinavia och Ö-MIC (Öresund Materials Innovation Community) - fas I. Inom temat ska fler konkreta projekt skapas. Projektidéer som är på gång är fas 2 av Ö-MIC samt ett projekt om samarbete mellan inom eScience, dvs. avancerad användning av datorer, lagring och nätverk.

Resultatspridning

Informations- och kommunikationsinsatser är av avgörande betydelse för att effekterna av ESS och MAX IV ska spridas till hela regionen. I samband med projektstart ska en kommunikationsstrategi utarbetas som närmare redogör för hur information och resultat ska spridas. Det är viktigt att inventera informationsbehov och metoder att nå olika målgrupper, vilken typ av kommunikationsmaterial som ska utarbetas samt hemsidans utformning. Sekretariatets arbete stöds av externa kommunikationskonsulter. Kommunikationsstrategin ska tas fram i samarbete med projektet ESS MAX IV – Tillgänglighet Attraktivitet och med liknande satsningar inom projekten Sound of Science och The Science Corridor.

En projektsekreterare med kommunikationskompetens ska knytas till projektet på 60 procent av en årsarbetstid och deltagande parternas kommunikatörer ska involveras.

Information och resultat ska presenteras och spridas genom seminarier, workshops och tryckta rapporter. En hemsida skapas i samarbete med projektet ESS MAX IV – Tillgänglighet Attraktivitet. Under projekttiden ska minst tre konferenser med bred inbjudan att genomföras. Ett elektroniskt nyhetsbrev ska utvecklas i samarbete med projektet ESS MAX IV – Tillgänglighet Attraktivitet för att ytterligare sprida information kontinuerligt under projektets gång. Nyhetsbrevet ska skickas ut till kommuner, företag i Skåne och Blekinge, universitet och högskolor samt övriga aktörer med intresse för etableringarna.

Kommunerna bjudas in att delta i projekt och dess delaktiviteter. Därmed kommer en naturlig resultatspridning ske genom att många aktörer deltar direkt i projektet. Kunskapsspridning till andra organisationer sker även genom det breda deltagandet på konferensen och eventuella referensgrupper, men också genom att Region Skåne i olika sammanhang bjuds in att presentera projektet.

De förstudier som ska genomföras ska skickas ut till kommuner och andra berörda aktörer och intressenter. Information och material läggs kontinuerligt upp på projektets hemsida.

Uppföljning/Utvärdering/Följdforskning

Uppföljning och utvärdering sker enligt Regionalfondens regelverk och krav. Utöver det kommer kontinuerlig uppföljning ske under arbetets gång med projektets deltagande aktörer. Projektledning tillsammans med projektets övriga medarbetare får efterhand, beroende på medverkande parternas synpunkter och erfarenheter, ta ställning till förändring eller komplettering av projektet.

Projektets huvudsyfte är att underlätta för kommuner, företag och akademi att utnyttja den tillväxtpotential som finns i och med att ESS och MAX IV etableras i Skåne. Projektet kommer därför att ständigt omformas och utvärderas allt eftersom arbetet fortskrider.

Utvärdering av själva projektet kommer att göras utifrån resultat under respektive indikator men utvärdering kommer också att göras i nära samverkan med andra aktörer för att utröna ESS/MAX IV-etableringens, både positiva och eventuella negativa, påverkan och effekter på det skånska näringslivet. Beslut om tidpunkt för utvärdering får göras efterhand, beroende på om projektet i sin nuvarande form eventuellt kommer att förlängas. Utvärderingen bör dock vara gjord senast ett år efter att projektet avslutats. Till projektet knyts en följdforskare som följer projektet under hela projektiden.

Risikanalyt

Personal

Det finns en risk att nyckelpersoner för projektet lämnar projektet på grund av till exempel sjukdom, föräldraledighet eller annat arbete vilket kan innebära att tidsplanen inte går att följa. Givet projektets komplexa och omfattande karaktär måste flera personer från Region Skåne involveras så att riskerna sprids.

Samarbete

Det finns en risk att de olika aktörerna i projektet inte förmår samarbeta. En kontinuerlig dialog måste föras inom projektet under hela projektperioden för att undvika att problem inte lyfts upp och hanteras innan de eskalerar till nivåer som inte är hanterbara. Inte minst gäller det att vara tydlig i vad projektet kan och ska leverera, så att inte orimliga förväntningar byggs upp.

Koordination

Det är en utmaning att koordinera projektets olika aktiviteter med andra projekt och satsningar som sätts igång kring ESS och MAX IV. Det krävs en översikt och kommunikation med andra projekt för maximalt utnyttjande av det arbete som görs och den kunskap som tas fram. Projektets olika parter har olika förutsättningar och möjligheter att delta i arbetet men också att tillgodogöra sig resultaten.

Ytterligare en utmaning som är särskilt viktig att beakta i projektets inledande skede är att skapa en bra struktur för den interna informationen inom projektet och mellan delprojekten (t.ex. i samband med att kommunikationsstrategin tas fram). I samband med varje delprojekt kan t.ex. en kommunikationsmatris tas fram med all typ av kommunikation som ska spridas, till vem, vad, hur, när, rapporteringsvägar mm.

Horisontella kriterier

Det finns en risk att de horisontella perspektiven inte implementeras i projektet. Inom ramen för projektet kommer konkreta insatser att göras som stärker och arbetet med de horisontella aspekterna.

Omvärldsfaktorer

Det finns en risk att det händer något i processen i planering/byggsfasen av forskningsanläggningarna ESS och MAX IV. Att motverka detta är dock inte möjligt.

Långsiktigheten i arbetet ska sörja för att det nedlagda arbetet inte är förgäves utan kan ge effekter längre fram.

Ytterligare en risk är att andra relevanta aktörer inte uppmärksammar satsningen. Det är därför viktigt att inom projektet hantera behovet av information till andra aktörer än de primära kunderna. Det kan handla om andra offentliga aktörer, privata aktörer, andra regioner m.fl.

Slutligen finns det en risk att en större konjunkturförändring i negativ riktning och/eller annan händelse i stil med 11 september-attentaten i New York inträffar. Sådana händelser kan ha avgörande negativ effekt för projektets resultat. Att motverka detta är dock inte möjligt. Långsiktigheten i arbetet ska sörja för att det nedlagda arbetet inte är förgäves utan kan ge effekter längre fram.